

היום נלמד בעזרת ה':

חגיגה דף טז

מאי דרש? מהיכן ידע רבי עקיבא איפה מקום השכינה שזוהר לא להסתכל שם.

אות הוא ברבבה שלו: יש סימן בין המלאכים היכן מקום השכינה, ולכן הוא ידע שלא להסתכל שם.

דוגמא הוא ברבבה שלו: כלומר שמקומו של הקב"ה ניכר, ולכן הוא ידע שלא להסתכל שם.

אדון הוא בצבא שלו: כלומר שמקומו של הקב"ה ניכר בצבאו, ולכן הוא ידע שלא להסתכל שם.

בשלמא... לחיי: כלומר מובן מדוע אסור להסתכל מה למעלה ומה למטה ומה לאחור, שהם דברים שהאדם לא יכול להשיגם והוא עלול לטעות, אבל מדוע אסור להסתכל מה לאחור, והרי מה שהיה היה?

כאילו דוחק רגלי השכינה: שאומר בליבו שהשכינה לא נמצאת (ולכן הוא מרשה לעצמו לחטוא בסתר).

למקום שאין מכירים אותו: ששם אין דעתו גסה עליו ואולי יחלש כוחו של היצר הרע, וגם אם יחטא פחות ישימו לב אליו כיון שלא מכירים אותו ולא יתחלל שם שמים.

לא קשיא וכו': כשהוא יכול לכוף את יצרו והוא חוטא בסתר, הרי זה כאילו שהוא דוחק את רגלי השכינה, אבל כשאינו יכול לכוף את יצרו עדיף שיחטא בצנעה מאשר בפרהסיה (= משום חילול ה').

משנה: כל קרבן בהמה טעון סמיכה לפני הקרבתו, שנאמר "וְסִמְךָ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ קֶרְבָּנוֹ". 'סמיכה' היא שבעל הקרבן סומך את שתי ידיו בכל כוחו על ראש הבהמה. המשנה מביאה מחלוקות בעניין סמיכה על הקרבן ביו"ט. רש"י מצוין שמחלוקת זו היא המחלוקת הראשונה שהייתה בחכמי ישראל.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

יִסְיָ יוֹסֵף בֶּן יַעֲזָר אֹמֵר שֶׁלֹּא לִסְמוֹךְ (= ב'יו"ט), **יוֹסֵף בֶּן יוֹחָנָן אֹמֵר לִסְמוֹךְ**: הֵם הַזּוֹג הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּחְלַק בְּזֶה. הַמְשֵׁנָה מְבִיאָה אֶת כָּל הַזּוֹגוֹת שֶׁנִּחְלַקוּ בְּזֶה, דּוֹר אַחֵר דּוֹר.

הָרִאשׁוֹנִים שֶׁבְּכָל זֶג זּוֹג (= כְּגוֹן יוֹסֵף בֶּן יַעֲזָר, יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחִיָּה) הָיוּ נְשִׂאִים, וְאֵלֶּה שֶׁהוֹזְכְּרוּ שֵׁנִיִּים (= כְּגוֹן יוֹסֵף בֶּן יוֹחָנָן, נִיתָאֵי הָאֲרַבְלִי) הָיוּ אֲבֵי בֵּית דִּין.

גְּמָרָא: הַקְּדָמָה לְהַבְנַת הַסּוּגִיא:

- כִּשְׁבָאוֹ שְׁנֵי עֵדִים וְהֵעִידוּ בְּבֵית דִּין עַל מִשְׁהוּ שֶׁהֵם רָאוּ, וְאֲחִ"כּ בָּאוּ עֵדִים אֲחֵרִים וְהֵעִידוּ עַל הָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֵם לֹא יָכְלוּ לִרְאוֹת אֶת מֵה שֶׁהֵם הֵעִידוּ עֲלָיו, כְּגוֹן שְׂאוֹמְרִים לֵהֵם - אִיךְ אַתֶּם מַעֲיִדִים שְׂרָאִיתֶם שֶׁקְרָה כֶּךָ וְכֶךָ וְהָרִי הֵייתֶם עִמָּנוּ בְּשַׁעֲרֵי שְׂאִירֵעַ אֹתוֹ מִמַּעֲשֵׂהוּ, הָרִי הָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים נַעֲשִׂים 'עֵדִים זּוֹמְמִין' וְעוֹשִׂים לֵהֵם אֶת מֵה שֶׁהֵם רְצוּ לַעֲשׂוֹת עַל מִי שֶׁהֵעִידוּ עֲלָיו. (= כְּגוֹן שֶׁהֵעִידוּ שְׂרָאוֹ שֶׁפְּלוֹנִי שְׂרָצַח מִיִּשְׁהוּ, וְאֲחִ"כּ בָּאוּ עֵדִים אֲחֵרִים וְהִזִּימוּ אֹתָם, הָרִי הָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים נִהְרָגִים).

- הַדִּין הוּא שֶׁעֵדִים זּוֹמְמִים נִהְרָגִים רַק אִם הִזִּימוּ אֹתָם לֵאחֵר שֶׁנִּגְמַר דִּינּוֹ שֶׁל הַנִּידוֹן וְעַדִּין לֹא הִרְגוּ אֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְעִשְׂיָתֶם לוֹ כְּאִשְׁרֵי זָמָם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" וְדוֹרְשִׁים - "כְּאִשְׁרֵי זָמָם" וְלֹא כְּאִשְׁרֵי עֲשֵׂה, וְלִכֵּן אִם כִּבְרָה נִהְרָג הַנִּידוֹן עַל פִּיהֶם שֶׁל הָעֵדִים וְרַק אֲחִ"כּ הִזִּימוּ אֹתָם, אִין הֵם נַעֲשִׂים 'עֵדִים זּוֹמְמִין' וְלֹא הוֹרְגִים אֹתָם.

- הַצְּדוּקִים שֶׁכִּפְרוּ בְּתוֹרָה שֶׁבַעַל פֶּה הָיוּ אֹמְרִים לְהִיפֵךְ - שֶׁרַק אִם כִּבְרָה נִהְרָג הַנִּידוֹן עַל פִּי הָעֵדִים וְאֲחִ"כּ הִזִּימוּ אֹתָם, אִזְ הֵם נַעֲשִׂים 'עֵדִים זּוֹמְמִין' וְהוֹרְגִים אֹתָם.

אֹמֵר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן טַבָּאי: אֵרָאָה בְּנַחְמָה אִם לֹא הִרְגִתִּי עַד זּוֹמֵם (= כְּלוֹמֵר הָיָה נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יִרְאֶה בְּנַחְמַת צִיּוֹן אִם לֹא הָיָה דָבָר זֶה שֶׁהִרְגַּ עַד זּוֹמֵם), כְּדִי לְהוֹצִיא מִלִּבָּם שֶׁל הַצְּדוּקִים שֶׁהָיוּ אֹמְרִים שֶׁרַק לֵאחֵר שֶׁנִּהְרָג הַנִּידוֹן הוֹרְגִים אֶת הָעֵדִים זּוֹמְמִים, וְאִנִּי הִרְגִתִּי אֶת הָעֵד זּוֹמֵם לִפְנֵי שֶׁנִּהְרָג הַנִּידוֹן, וְכַדְעַת חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל.

אֹמֵר לוֹ שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁטָח: אֵרָאָה בְּנַחְמָה אִם לֹא שִׁפְכְּתָ דָם נָקִי (= שֶׁהִרְגַת אֶת אֹתוֹ הָעֵד), שֶׁהָרִי אִמְרוּ חֲכָמִים שְׁדִין עֵדִים זּוֹמְמִים הוּא רַק כִּשְׁהוֹזְמוּ שְׁנֵי הָעֵדִים וְלֹא עַד אֶחָד בְּלִבְדּוֹ, וְאֵתָה הִרְגַת עַד אֶחָד שֶׁהוֹזֵם לְבַדּוֹ, וְנִמְצָא שֶׁשִּׁפְכְּתָ דָם נָקִי. מִיֵּד יְהוּדָה בֶּן טַבָּאי קִיבֵל עַל עֲצוּמוֹ שְׂאִינוֹ מוֹרָה הַלְכָה אֵלֶּא בְּפָנֵי שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁטָח, שְׂאִם יִטְעָה שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁטָח יִלְמַד אֹתוֹ.

כל ימיו... היה משתטח על קברו של אותו הרוג: כדי לפייסו, והעם היו שומעים את קולו של יהודה בן טבאי והיו סבורים שזהו קולו של ההרוג (שצועק על שהרג אותו של כדון). אמר להם יהודה בן טבאי שזה הקול שלי, ותדעו שאכן זהו הקול שלי לפי שמחר אני מת ולא תשמעו את הקול יותר.

רב אחא שאל את רב אשי - איך ניתן להוכיח שזהו קולו של יהודה בן טבאי מכך שלמחר הוא מת וקולו לא נשמע יותר, והרי יתכן שבאמת היה זה קולו של ההרוג אלא שיהודה בן טבאי פייסו בעולם האמת, או שהוא תבע אותו שם לדון.

כעת הגמרא מוכיחה שהברייתא הנ"ל היא כדעת רבי מאיר למעלה:

אם הברייתא היא כדעת ר"מ הסובר ששמעון בן שטח היה אב בית דין ויהודה בן טבאי היה נשיא, מובן שיהודה בן טבאי קיבל על עצמו מאותו מעשה שאינו מורה הלכה אלא בפני שמעון בן שטח, משום שעד אותו המעשה הוא כן היה מורה הלכה בפניו. אבל אם הברייתא כדעת חכמים הסוברים שיהודה בן טבאי היה אב בית דין ושמעון בן שטח היה נשיא, יש להקשות - וכי עד אותו מעשה הוא היה מורה הלכה בפני שמעון בן שטח? והרי הנשיא נחשב לרבו של אב בית דין, וא"כ היה אסור ליהודה בן טבאי להורות הלכה בפני רבו שמעון בן שטח.

דחיייה: באמת יתכן שהברייתא סוברת כחכמים שיהודה בן טבאי היה אב בית דין ושמעון בן שטח היה נשיא, אלא שיהודה בן טבאי קיבל על עצמו שלא יצטרף עם אחרים לדון דין, שזהו דבר שמותר לעשותו בפני רבו, והוא קיבל על עצמו שלא יצטרף עם אחרים לדון אלא אם נמצא שם שמעון בן שטח.

לעולם אל תהא שבות קלה בעיניך וכו': 'שבות' הוא דבר האסור בשבת ויו"ט מדרבנן, ואל תזלזל באיסור זה, שהרי בסמיכה יש רק איסור 'שבות' (= שהוא משתמש בבעלי חיים דבר האסור רק מדרבנן) ונחלקו בזה גדולי הדור (= המובאים במשנתנו לעיל) האם מותר או אסור לסמוך ביו"ט.

הגמרא שואלת מה רבי יוחנן בא לחדש לנו בזה, והרי אנו יודעים שיש דברים האסורים משום שבות. הגמרא מתרצת שהחידוש הוא שאפילו בשבות של מצווה אסור לזלזל, שהרי סמיכה היא שבות של מצווה ונחלקו בזה. הגמרא שואלת שגם זה דבר פשוט, שהרי זה בדיוק מה שנאמר במשנתנו, ומה רבי יוחנן בא לחדש לנו. הגמרא מתרצת שרבי יוחנן בא לחדש לנו שלא נחשוב שהזוגות במשנתנו נחלקו האם בכלל צריך

לסמוך על שלמי חובה, והאוסרים לסמוך ביו"ט לא אוסרים משום שבות אלא משום שהם סוברים שלא צריך לסמוך על שלמי חובה, אלא באמת הם סוברים שיש מצווה לסמוך והם נחלקו האם אסור לסמוך ביו"ט משום שבות.

אמר רמי בר חמא: מדברי רבי יוחנן מוכח שצריך לסמוך על הבהמה בכל כוחו, שאם לא כן, מדוע יש סוברים שאסור לסמוך ביו"ט, והרי הוא לא עובר על שום איסור בסמיכתו? אלא בהכרח שהוא סומך בכל כוחו, והדבר אסור מדרבנן משום שהוא משתמש בבעלי חיים.

ואי ס"ד סמיכה בכל כוחו בעינן, משום נחת רוח דנשים עבדין עבודה בקדשים? הגמרא מקשה שמהברייתא מוכח שלא צריך לסמוך בכל כוחו, שהרי הם נתנו לנשים לסמוך רק 'כדי לעשות נחת רוח לנשים', ואם אכן צריך לסמוך בכל כוחו איך הם נתנו לנשים הפטורות לסמוך, והרי אסור לעבוד עבודה בקדשים, והסמיכה בכל כוחו לנשים היא עבודה בקדשים שלא לצורך. אלא בהכרח שלא צריך לסמוך בכל כוחו, ולכן היה מותר להם לתת לנשים לסמוך.

תירוץ: באמת צריך לסמוך בכל כוחו, אלא שהם אמרו לנשים 'אקפו ידייכו' (= הקילו ידיכם), כלומר שאל תסמכו בכל הכח ולכן היה מותר להן.

קושיא: א"כ מדוע הברייתא אמרה שהם נתנו לנשים לסמוך 'לא מפני שסמיכה בנשים', והרי הן לא עשו סמיכה כלל!

אמר רב פפא וכו': מדברי רבי יוחנן (= שאמר שהטעם לאיסור סמיכה הוא משום שבות) מוכח שאסור להשתמש בשבת ויו"ט אפילו בצדדי הבהמה שהוא מקום שאין דרך להשתמש שם, שאם היה מותר להשתמש בצדי הבהמה הרי שאפשר לסמוך על ראש הבהמה שהוא כצידי הבהמה, אלא בהכרח שאף הצדדים אסורים.

רב אשי דוחה: יתכן שהצדדים מותרים, אבל כל מה ששואה לגובה הגב של הבהמה נחשב כגבה של הבהמה שהוא מקום שאסור להשתמש שם, והראש שווה בגובה לגבה ולכן אסור לסמוך שם.